

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

CÙNG THỊ MỸ

**NGHIÊN CỨU GIẢI PHÁP TĂNG THU NHẬP
CHO CÁC HỘ NGHÈO VÀ CẬN NGHÈO Ở
HUYỆN BẮC MÊ, TỈNH HÀ GIANG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2018

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

CÙNG THỊ MÃY

**NGHIÊN CỨU GIẢI PHÁP TĂNG THU NHẬP
CHO CÁC HỘ NGHÈO VÀ CẬN NGHÈO Ở
HUYỆN BẮC MÊ, TỈNH HÀ GIANG**

Ngành: Phát triển nông thôn

Mã số: 8.62.01.16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: TS. Hà Quang Trung

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan: Luận văn là công trình nghiên cứu khoa học độc lập của riêng tôi. Các số liệu, kết quả thống kê, kết quả tổng hợp phân tích, nghiên cứu trong luận văn được tập hợp từ nhiều nguồn tài liệu và liên hệ thực tế, các thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2018

Tác giả luận văn

Cung Thị Mỹ

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin trân trọng cảm ơn sâu sắc cá nhân **TS. Hà Quang Trung**, người đã tận tình hướng dẫn, định hướng và giúp đỡ tôi về chuyên môn trong suốt thời gian thực hiện đề tài và hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Trân trọng cảm ơn Tập thể Ban giám hiệu Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên; cảm ơn Ban Lãnh đạo, các thầy cô giáo trong Khoa Kinh tế & Phát triển nông thôn, Phòng Đào tạo đã truyền đạt đầy đủ, sâu sắc nội dung các chuyên đề theo chương trình của khoá học và tạo điều kiện hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu để tôi thực hiện hoàn thành luận văn này.

Trân trọng cảm ơn Huyện ủy, HĐND, UBND huyện Bắc Mê; Đảng ủy, HĐND, UBND và các hộ dân trên địa bàn các xã, thị trấn: Minh Ngọc, Phiêng Luông, Yên Phú đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi về thông tin, số liệu trong suốt quá trình thực hiện nghiên cứu luận văn.

Do thời gian nghiên cứu có hạn, luận văn của tôi không thể tránh khỏi những sơ xuất, thiếu sót, tôi rất mong nhận được sự đóng góp trân thành của các thầy cô giáo, đồng nghiệp và toàn thể bạn đọc.

Xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2018

Tác giả luận văn

Cung Thị Mỹ

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu đề tài.....	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	2
Chương 1: TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU	3
1.1. Cơ sở lý luận	3
1.1.1. Khái niệm về thu nhập	3
1.1.2. Khái niệm hộ nghèo, hộ cận nghèo.....	4
1.1.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến thu nhập.....	6
1.1.4. Đặc điểm sinh kế của hộ nghèo và cận nghèo	10
1.2. Cơ sở thực tiễn	22
1.2.1. Tình hình thu nhập của khu vực nông thôn.....	22
1.2.2. Kinh nghiệm nâng cao thu nhập của một số địa phương.....	24
1.2.3. Bài học kinh nghiệm	29
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, PHẠM VI, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	31
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	31
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	31
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu.....	31
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	31
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	31
2.3.1. Phương pháp thu thập thông tin	31

2.3.2. Phương pháp phân tích thông tin	32
2.3.3. Hệ thống chỉ tiêu phân tích	34
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	36
3.1. Đặc điểm của huyện Bắc Mê	36
3.1.1. Đặc điểm tự nhiên	36
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội của huyện Bắc Mê	39
3.1.3. Đánh giá chung	48
3.2. Thực trạng thu nhập của hộ nghèo, cận nghèo điều tra tại huyện Bắc Mê, tỉnh Hà Giang	51
3.2.1. Đặc điểm cơ bản của hộ nghèo và cận nghèo ở các xã điều tra	51
3.2.2. Kết quả sản xuất của hộ nông dân nghèo và cận nghèo ở các xã điều tra	58
3.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến sản xuất của hộ nông dân	63
3.3.1. Ảnh hưởng của KHKT, vốn, lao động đến sản xuất của các hộ	63
3.3.2. Ảnh hưởng của yếu tố thị trường đến sản xuất của hộ	64
3.3.3. Ảnh hưởng của các điều kiện bên ngoài đến sản xuất	65
3.4. Một số hạn chế trong việc nâng cao thu nhập của hộ nghèo và cận nghèo tại Bắc Mê	66
3.5. Giải pháp nâng cao thu nhập cho hộ nghèo và cận nghèo ở huyện Bắc Mê, tỉnh Hà Giang	67
3.5.1. Quan điểm, mục tiêu	67
3.5.2. Giải pháp nâng cao thu nhập cho các hộ nông dân	71
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	82
1. Kết luận	82
2. Kiến nghị	83
TÀI LIỆU THAM KHẢO	86
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Nghĩa đầy đủ
BQ	Bình quân
CSXH	Chính sách xã hội
DN	Doanh nghiệp
DTTS	Dân tộc thiểu số
GIC	Nhóm nông dân cùng sở thích
HĐND	Hội đồng nhân dân
HTX	Hợp tác xã
KH	Kế hoạch
KT-XH	Kinh tế - xã hội
LĐTBXH	Lao động thương binh xã hội
NLKH	Nông lâm kết hợp
NLN	Nông lâm nghiệp
SXKD	Sản xuất kinh doanh
UBND	Ủy ban nhân dân
WB	Ngân hàng thế giới
XĐGN	Xoá đói giảm nghèo

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1:	Hiện trạng các loại đất của huyện Bắc Mê năm 2017	40
Bảng 3.2:	Tổng dân số, số hộ, số hộ nghèo, hộ cận nghèo trên địa bàn huyện Bắc Mê năm 2017	41
Bảng 3.3:	Cơ cấu lao động chia theo ngành nghề huyện Bắc Mê năm 2017	42
Bảng 3.4:	Một số chỉ tiêu kinh tế - xã hội của huyện giai đoạn 2015 - 2017	43
Bảng 3.5:	Đặc điểm chung về hộ được điều tra năm 2017	52
Bảng 3.6:	Phân loại nghề nghiệp theo các ngành của nhóm hộ điều tra	54
Bảng 3.7:	Phân bổ đất đai của nông hộ điều tra	54
Bảng 3.8:	Một số chỉ tiêu về lao động và nhân khẩu của hộ điều tra	56
Bảng 3.9:	Tỷ lệ lao động trong độ tuổi của các hộ nông dân điều tra	56
Bảng 3.10:	Vốn sản xuất bình quân của hộ điều tra	57
Bảng 3.11:	Tổng giá trị sản phẩm từ sản xuất NLN của các hộ điều tra	59
Bảng 3.12:	Tổng chi phí sản xuất NLN của các hộ điều tra	60
Bảng 3.13:	Tổng thu nhập từ sản xuất NLN ở các hộ điều tra	62
Bảng 3.14:	Phương thức tiêu thụ một số sản phẩm của hộ điều tra	64
Bảng 3.15:	Ảnh hưởng của các điều kiện bên ngoài đến sản xuất của các hộ điều tra	65
Bảng 3.16:	Tổng hợp các chỉ tiêu phát triển kinh tế - xã hội chủ yếu của huyện Bắc Mê từ năm 2015 đến năm 2020	68

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1: Bản đồ hành chính huyện Bắc Mê	36
Hình 3.2: Biểu đồ hiện trạng các loại đất của huyện Bắc Mê năm 2017	40
Hình 3.3: Biểu đồ cơ cấu lao động chia theo ngành nghề huyện Bắc Mê năm 2017	42
Hình 3.4: Biểu đồ phân bố đất sử dụng của hộ cận nghèo.....	55
Hình 3.5: Biểu đồ phân bố đất sử dụng của hộ nghèo	55

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong những năm qua, huyện Bắc Mê, tỉnh Hà Giang đã tập trung triển khai các giải pháp thực hiện XDGN, cải thiện đời sống và tăng thu nhập cho Nhân dân nhằm góp phần phát triển toàn diện về kinh tế, văn hóa, xã hội, đảm bảo quốc phòng, an ninh trên địa bàn. Theo văn kiện trình Đại hội Đại biểu Đảng bộ huyện Bắc Mê lần thứ IX, nhiệm kỳ 2015-2020 đánh giá về kết quả giảm nghèo (theo tiêu chí cũ) trong 05 năm giảm 24,07%, cụ thể: Năm 2010 tỷ lệ hộ nghèo 47,3% đến năm 2015 giảm xuống còn 23,23% (*Văn kiện trình Đại hội Đại biểu Đảng bộ huyện Bắc Mê lần thứ IX, nhiệm kỳ 2015-2020[9]*).

Được sự quan tâm chỉ đạo sát sao của Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh Hà Giang; sự giúp đỡ của các Sở, ngành của tỉnh; sự quyết tâm của cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các ban, ngành và các tổ chức đoàn thể của huyện; sự nỗ lực cố gắng của người dân, đời sống của Nhân dân các dân tộc trên địa bàn huyện Bắc Mê ngày càng được cải thiện đáng kể, nhiều mô hình phát triển kinh tế đã mang lại hiệu quả cao. Tuy nhiên, thực hiện theo Quyết định số 59/2015/QĐ-TTg ngày 19/11/2015 của Thủ tướng Chính phủ về việc ban hành chuẩn nghèo tiếp cận đa chiều áp dụng cho giai đoạn 2016-2020, kết quả rà soát năm 2017 với tổng số 10.556 hộ toàn huyện thì hộ cận nghèo và hộ nghèo là 6.212 hộ, chiếm 58,85%, cụ thể: Hộ cận nghèo là 2.473 hộ, chiếm 23,43%; hộ nghèo là 3.739 hộ nghèo, chiếm 35,42%, trong khi tỷ lệ chung của toàn tỉnh thì hộ cận nghèo chỉ chiếm 14%, hộ nghèo chiếm 34,18%/ tổng số hộ (*Niên giám thông kê năm 2017[3]*).

Từ tình hình trên, thực hiện các mục tiêu, nhiệm vụ chủ yếu 5 năm, nhiệm kỳ 2015– 2020 đã đề ra tại Nghị quyết Đại hội Đại biểu Đảng bộ huyện Bắc Mê lần thứ IX; qua tiếp thu kiến thức từ các giảng viên Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên và nghiên cứu các tài liệu liên quan, tôi nhận thấy huyện Bắc Mê cần thiết phải có những giải pháp, cách làm bài bản, khoa học, cụ thể, thiết thực nhằm tăng thu nhập cho Nhân dân, đặc biệt là các hộ nghèo và cận nghèo trên địa bàn huyện, phấn đấu để các hộ có mức thu nhập bằng với mặt bằng chung của tỉnh.